# JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
# JEAN MISCHO
## 25 päivänä marraskuuta 1999 *

1. Mediocurso — Estabelecimento de Ensino Particular SA (jäljempänä Mediocurso), Portugalin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, jonka kotipaikka on Lissabon, on hakenut muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Mediocurso vastaan komissio 15.9.1998 antamaan tuomioon [1] ja vaatii kyseisen tuomion kumoamista siltä osin kuin siinä on hylätty valittajan nostamat kanteet.

2. Kyseisissä kanteissa vaadittiin Euroopan sosiaalirahastosta (jäljempänä ESR) Mediocursolle erilaisia ammatillisia koulutushankkeita varten myönnetyn tuen pienentämisestä 14.8.1996 tehtyjen komission päätösten K(96) 1185 ja K(96) 1186 kumoamista.

3. Koska riidan taustalla olevat tosiseikat ja asiaa koskeva lainsäädäntö on esitetty yksityiskohtaisesti edellä mainitussa, oikeustapauskokoelmassa jo julkaistussa tuomiossa, en toista niitä enää tässä yhteydessä.

4. Mediocurso vetoaa muutoksenhakunsa perusteeksi seuraaviin kolmeen valitusperusteeseen:

— ennalta kuulemista koskevan periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaaminen;

— ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sille esitettyjen asiakirjojen tarkastelun perusteella tekemiin päätelmiin sisältyvä ilmeinen arviointivirhe;

— perustelujen epäjohdonmukaisuus ja suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen.

* Alkuperäinen kieli: ranska.

1 — Yhdistetyt asiat T-180/96 ja T-181/96, Mediocurso v. komissio, tuomio 15.9.1998 (Kok. 1998, s. II-3477).

**Puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva valitusperuste**

5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt tämän perusteen seuraavasti:

"49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ESR:n tuensaajan puolustautumisoikeuksia on kunnioitettava, kun komissio pienentää tällaisen tuen määrää (ks. mm. asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5373, 21—44 kohta).

50 On lisäksi korostettava, että edellä mainitussa asiassa Lisrestal ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa (49 kohta) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio, joka yksin on ESR:n tuensaajaan nähden oikeudellisessa vastuussa kyseisen tuen määrän pienentämistä koskevista päätöksistä, ei voi tehdä tällaista päätöstä antamatta tuensaajalle etukäteen tilaisuutta esittää tehokkaasti mielipidettään aiotusta pienentämisestä tai varmistamatta, että tuensaajalle on annettu tällainen tilaisuus; yhteisöjen tuomioistuin ei edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Lisrestal ym. 24.10.1996 antamassaan tuomiossa muuttanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisua tältä osin.

51 Kantaja on sekä vaatimuksissaan että niissä vastauksissa, jotka se antoi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sille kirjallisesti esittämään kysymykseen, myöntänyt, että DAFSE kuuli sitä ennen 11.9.1991 päivätyn kirjeen laatimista. Tässä kirjeessä DAFSE ei ole ottanut huomioon kaikkia niitä huomautuksia, jotka kantaja esitti DAFSE:n suunnittelemista tuen määrän pienennyksistä.

52 On kuitenkin todettava, että kantaja ei ole nimenomaisesti esittänyt huomautuksia tästä kirjeestä, kuten kanteen kohteena olevissa päätöksissä perustellusti täsmennetään. Kantaja on nimittäin tyytynyt tekemään tästä kirjeestä valituksen Portugalin hallintotuomioistuimille. Kantajan olisi tässä asiassa kuitenkin pitänyt esittää myös nimenomaisesti tällaisia huomautuksia, jotta DAFSE olisi voinut välittää ne komissiolle. Kantaja ei näin ollen voi vedota siihen, ettei hänen mahdollisesti esittämiään huomautuksia ole välitetty komissiolle, koska niiden välittämättä jääminen johtuu kantajan omasta laiminlyönnistä.

53 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajalle on näin ollen annettu edellä mainitussa asiassa Lisrestal ym. vastaan komissio annetussa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa tarkoitettu tilaisuus esittää 'tehokkaasti' kantansa seikoista, joita on käytetty kantajaa vastaan."

6. Mediocurso katsoo, että asiassa ei ole noudatettu periaatetta, jonka mukaan

asianosaista, jonka etujen vastaista päätöstä ollaan tekemässä, on ensin kuultava. Tämä periaate on esitetty edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Lisrestal ym. annetussa tuomiossa. Mediocurso väittää tutustuneensa Audite-yhtiön laatimiin tilintarkastuskertomuksiin sisältyneisiin huomautuksiin ja varaumiin vasta 10.9.1991 pidetyssä kokouksessa. DAFSE määräsi kuitenkin 11.9.1991 päivätyllä kirjeellä Mediocurson palauttamaan tietyt määrät.

7. Mediocurso toteaa 10.9.1991 pidetyn kokouksen osalta, että se pystyi esittämään näkökantansa tilintarkastuskertomusten sisällöstä tehokkaasti vasta sen jälkeen, kun se oli tarkastellut niitä hallussaan olleiden asiakirjojen valossa. Se korostaa, että niitä huomautuksia, joita se on mahdollisesti kyennyt esittämään kokouksen aikana — ja joista ei ole olemassa mitään kirjallisia mainintoja — ei voida missään tapauksessa pitää kuulluksi tulemista koskevan oikeuden asianmukaisena käyttämisenä.

8. Mediocurso ihmettelee, miten 11.9.1991 päivättyä kirjettä — vaikka siihen sisältyy takaisinmaksuvaatimus — voitaisiin pitää sen vastaanottajalle esitettynä kehotuksena esittää huomautuksia kuulluksi tulemista koskevaa oikeutta käyttäen.

9. Se korostaa, että ainoa mahdollinen tapa reagoida tähän takaisinmaksumääräykseen (jonka Supremo Tribunal Administrativo sitä paitsi on todennut lainvastaiseksi) oli valittaa toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

10. Mediocurso katsoo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen näin ollen menetelleen virheellisesti katsoessaan, että valittajan olisi pitänyt esittää kirjeestä nimenomaisesti huomautuksia, jotta DAFSE olisi voinut välittää ne komissiolle, ja että valittaja ei voi vedota siihen, ettei sen mahdollisesti esittämiä huomautuksia ollut välitetty komissiolle, koska niiden välittämättä jääminen johtui valittajan omasta laiminlyönnistä.

11. Komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti katsonut, että valittaja olisi voinut tehokkaasti esittää kantansa 11.9.1991 päivätystä kirjeestä. Se muistuttaa siitä, että Mediocurso ei ole esittänyt tämän kirjeen perusteella huomautuksia ja että sen olisi pitänyt menetellä näin, jotta ne olisi voitu välittää komissiolle, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa valituksenalaisen tuomion 52 kohdassa.

12. Se täsmentää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo ratkaissut tämän väitteen, joten kyse on tosiseikkoja koskevasta kysymyksestä, jonka käsitteleminen ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimelle.

13. Komissio lisää, että päättäessään saattaa asian portugalilaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi Mediocurso on itse luopunut oikeudestaan siihen, että komissio kuulee sitä.

14. Komissio vetoaa lopuksi siihen, että Mediocurso on ensimmäisessä oikeus-

asteessa esittämänsä vastauksen 38 kohdassa todennut, että sillä on ollut mahdollisuus esittää huomautuksiaan sen jälkeen kun sille oli annettu vuonna 1991 tiedoksi DAFSE:n tuen pienentämistä koskeva ehdotus sekä Audite-yhtiön kanssa pidetyissä kokouksissa. Komissio lainaa tässä yhteydessä valituksenalaisen tuomion 104 kohtaa — "Kantaja on lisäksi myöntänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin antamissaan kirjallisissa vastauksissa sekä istunnossa, että Audite-yhtiön laatimien tilintarkastuskertomusten olennainen sisältö on annettu sille tiedoksi 11.9.1991 päivätyssä kirjeessä — — ". Lisäksi komissio korostaa valituksenalaisen tuomion 51 kohtaan vedoten, että Mediocurso on kannekirjelmässään ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen antamassaan kirjallisessa vastauksessa myöntänyt, että DAFSE oli kuullut sitä ennen 11.9.1991 päivätyn kirjeen laatimista.

## Asian tarkastelu

15. Todettakoon aluksi, että päätökset, jotka Mediocurso on riitauttanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ovat komission 14.8.1996 tekemiä päätöksiä.

16. On siis ratkaistava, onko komissio antanut ennen näiden päätösten tekemistä Mediocursolle tilaisuuden esittää asianmukaisesti näkemyksensä suunnitellusta tuen pienentämisestä, tai onko se varmistanut sen, että Mediocursolle on annettu tällainen tilaisuus.

17. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut 6.7.1993 antamassaan tuomiossa [2] tuontitullien peruuttamisen osalta, on erotettava toisistaan yhtäältä kilpailuoikeuden tai polkumyyntitullien kantamisen kaltaiset alat, joilla nimenomaan yhteisön toimielimet tekevät päätöksen menettelyn aloittamisesta mahdollisten seuraamusten määräämiseksi perustamissopimuksen määräyksiä rikkoneelle taloudelliselle toimijalle, ja toisaalta muut mahdolliset tapaukset.

18. ESR:ään liittyvissä yhteyksissä yritykset tai yksityiset tekevät hakemuksia tuen saamiseksi rahastosta. Tuki myönnetään niille tietyin edellytyksin. Mikäli näitä edellytyksiä ei noudateta, tukia voidaan pienentää. Yhteisöjen tuomioistuimen tekemän erottelun mukaisesti tätä tilannetta ei voida rinnastaa sellaisiin menettelyihin, joissa yritykselle määrätään seuraamus ja joissa kontradiktorisella periaatteella on siten erityinen merkitys. Tämän periaatteen noudattamiseksi on siis riittävää, että tuensaajalla on ollut mahdollisuus esittää komissiolle joko suoraan tai toimivaltaisen kansallisen laitoksen välityksellä syyt, joiden vuoksi se katsoo, että tuen pienentäminen ei ole perusteltua, ennen kuin komissio tekee lopullisen päätöksensä. Toisin kuin valittaja väittää, kontradiktorinen periaate ei sitä vastoin edellytä sitä, että tuensaajalle osoitettaisiin nimenomaisesti kehotus huomautustensa esittämiseen.

2 — Yhdistetyt asiat C-121/91 ja C-122/91, CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux v. komissio, tuomio 6.7.1993 (Kok. 1993, s. I-3873), joka koski tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 (EYVL L 175, s. 1) perusteella peruutettavia tuontitulleja.

19. Tässä tapauksessa on kiistatonta, että Mediocursolla on ollut täydellisesti tiedossaan syyt, joiden vuoksi tuen pienentämistä suunniteltiin, mitä se ei itsekään kiistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 51 kohdastakin ilmenee, että 11.9.1991 päivätyssä kirjeessään "DAFSE ei ole ottanut huomioon kaikkia niitä huomautuksia, jotka kantaja esitti DAFSE:n suunnittelemista tuen määrän pienennyksistä". Tästä kohdasta, jonka todenperäisyyttä Mediocurso ei ole kiistänyt, voidaan tehdä se vastakohtaispäätelmä, että kyseisellä yhtiöllä on ollut tilaisuus esittää huomautuksia, joista osa on otettu huomioon.

20. On sinänsä valitettavaa, että DAFSE ei ole antanut Mediocursolle kohtuullista määräaikaa tilintarkastuskertomusten perusteellisempaan tarkasteluun ja niiden huomautusten kirjalliseen täydentämiseen, joita se oli esittänyt suullisesti 10.9.1991 pidetyssä kokouksessa. On vieläkin valitettavampaa, että 11.9.1991 päivättyyn kirjeeseen sisältyi takaisinmaksuvaatimus, jolloin Mediocurso oli saanut sen vaikutelman, että sen ainoa mahdollisuus toimia oli kanteen nostaminen toimivaltaisessa portugalilaisessa tuomioistuimessa.

21. Kyseisessä DAFSE:a vastaan nostamassaan kanteessa Mediocurso on kuitenkin kyennyt saattamaan kyseisen laitoksen tietoon perusteellisella tavalla huomautukset, jotka sillä oli esittävänään tuen pienentämisen osalta.

22. Epäilen myös sitä, etteikö DAFSE olisi koko sen ajanjakson aikana, joka on kulunut kyseisen kanteen nostamisen ja DAFSE:n komissiolle osoittaman 22.9.1995 päivätyn kirjeen välillä, ilmoittanut komissiolle siitä, että asiassa oli vireillä oikeudenkäynti, ja niistä perusteluista, joita Mediocurso oli esittänyt oikeudenkäynnin yhteydessä. Eivätkö komission osastot huolestuneet siitä, että asiaa ei ollut ratkaistu, ja eivätkö ne pyytäneet DAFSE:lta tietoja?

23. Koska tästä ei ole kuitenkaan esitetty näyttöä, on lähtökohtana pidettävä sitä, että näin ei ole.

24. On siis vielä tutkittava, onko Mediocursolle annettu myöhemmin, ennen 14.8.1996 tehtyjä komission virallisia päätöksiä, mahdollisuus esittää huomautuksensa kyseiselle yhteisön toimielimelle.

25. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion 28 kohdasta ilmenee, että "DAFSE ilmoitti 6.3.1996 kantajalle, että komissio oli ratkaissut kantajan kaksi tuen loppuosan maksupyyntöä ja vahvistanut rahoitustarkastuksen tulokset, jotka oli ilmoitettu kantajalle jo 11.9.1991".

26. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 29 kohdassa todetaan tämän jälkeen seuraavaa:

"Kantaja pyysi 4.4.1996 DAFSE:lta jäljennöksen komission päätöksistä. Kantaja myös pyysi saada tutustua ESR:n hallinnolliseen asiakirjavihkoon. Kantajalle annettiin tilaisuus tutustua tähän asiakirjavihkoon 24.4.1996, ja kantaja totesi, että ainoat päätösluonteiset toimet olivat komission veloituslaskelmia, joissa todettiin ne määrät, jotka kantajan oli palautettava — — ."

27. Tuomion näistä kohdista, joiden paikkansapitävyyttä ei myöskään ole kiistetty, voidaan päätellä, että 6.3.1996 päivätyssä DAFSE:n kirjeessä ei viitattu komission asianmukaisesti ja määrämuotoisesti tekemiin päätöksiin vaan "periaatepäätöksiin", jotka oli vielä virallistettava. Komission sisäistä menettelyä ei siis ollut vielä saatettu päätökseen.

28. Päinvastaisten indisioiden puuttuessa on myös perusteltua olettaa, että ESR:n hallinnolliseen asiakirjavihkoon tutustuminen 24.4.1996 tapahtui Brysselissä ja että Mediocursolle on näin ollen ollut mahdollisuus esittää suullisia huomautuksia näistä asiakirjavihkoista vastaaville virkamiehille.

29. Mediocurso on kuitenkin jälleen, vahvistamatta huomautuksiaan kirjallisesti komissiolle osoitetulla kirjeellä, valinnut tuomioistuinmenettelyn ja nostanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteita komissiota vastaan. [3]

30. Valittajalla on joka tapauksessa ollut näiden kanteiden välityksellä mahdollisuus saattaa komission tietoon kirjettäkin viralliselmmin syyt, joiden vuoksi se ei hyväksynyt tuen pienentämistä.

31. Komissio on lisäksi näiden kahden kanteen vuoksi peruuttanut niiden kohteena olleet "veloituslaskelmat" (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 30 kohta).

32. Paitsi että valittajalla on siis ollut tilaisuus esittää näkemyksensä komissiolle, se on lisäksi jopa saanut komission tekemään asianmukaisessa muodossa laadittuja päätöksiä.

33. Tästä kaikesta seuraa, että vaikka oletettaisiin, että DAFSE ei olisi missään vaiheessa ilmoittanut komissiolle huomautuksista, jotka valittaja oli esittänyt Portugalin tuomioistuimissa vireille panemassaan oikeudenkäynnissä, Mediocursolle on annettu tilaisuus saattaa näkemyksensä suoraan komission tietoon ennen

3 — Asiat T-70/96 ja T-72/96, jotka on poistettu rekisteristä toisen jaoston puheenjohtajan 12.11.1996 antamalla määräyksellä.

riidanalaisten 14.8.1996 päivättyjen päätösten tekemistä.

34. Puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva valitusperuste on siten hylättävä.

**Valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevat toteamukset ovat olleet virheellisiä tuen loppuosan maksupyynnön alakohtien 14.3.1.a ja 14.3.13 ("opetushenkilökunnan palkkiot" ja "verot") osalta**

35. Valittaja arvioi, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että "niiden asiakirjojen, jotka valittaja on esittänyt näyttääkseen toteen minkälaisista tunneista ensimmäisen hankkeen osalta oli kyse ja ketä siihen osallistuneet ohjaajat olivat (kannekirjelmän liitteet 21 ja 22), tarkastelusta ilmenee, että nämä asiakirjat ovat siinä määrin epätäsmällisiä, että ne herättävät vakavia epäilyjä siitä, onko kyseisiä tunteja tosiasiassa pidetty — — ", ja tehnyt soveltuvin osin saman toteamuksen toisen asiakirjavihkon osalta, se on tehnyt virheellisiä päätelmiä kyseisten asiakirjojen tarkastelun perusteella.

36. Asiakirjoista ilmenee näet valittajan mukaan kiistattomasti, että kyseisiä tunteja ovat pitäneet henkilöt, joiden nimet ovat asiakirjoissa ja jotka ovat allekirjoittaneet heidän kyseisistä tunneista saamiaan palkkioita koskevat tositteet.

37. Valittaja katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi siis vakiintuneen oikeuskäytäntönsä [4] mukaisesti kumota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio siltä osin kuin siinä nojaudutaan aineellisesti paikkansapitämättömiin tosiseikkoja koskeviin toteamuksiin.

38. Komissio sitä vastoin väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut asiakirjavihkoihin liitettyjen asiakirjojen perusteella asianmukaisesti tosiseikat, jotka liittyvät kyseisiin kahteen riidanalaiseen erään. Tässä tapauksessa ei siis voida vedota siihen, että sen toteamukset olisivat aineellisesti paikkansapitämättömiä.

39. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen komission mielestä perustellusti todennut, että komissio ei ollut tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että valittaja ei ollut näyttänyt toteen, että sen esittämät asiakirjat tosiasiallisesti liittyivät asiakirjavihkossa tarkoitettuihin tunteihin.

40. Valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 134 ja 172 kohtaa. Ensin mainittu koskee asiaa T-180/96 ja jälkimmäinen asiaa T-181/96, ja ne ovat sanamuodoltaan identtisiä:

"Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että niiden asiakirjojen, jotka kan-

4 — Ks. asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 49 kohta).

taja on esittänyt näyttääkseen toteen minkälaisista tunneista ensimmäisen hankkeen osalta oli kyse ja ketä siihen osallistuneet ohjaajat olivat (kannekirjelmän liitteet 21 ja 22), tarkastelusta ilmenee, että nämä asiakirjat ovat siinä määrin epätäsmällisiä, että ne herättävät vakavia epäilyjä siitä, onko kyseisiä tunteja tosiasiassa pidetty, mitä DAFSE:kin on perustellusti epäillyt 22.9.1995 päivätyn kirjeensä 14.3.1a kohdassa. Komissio ei näin ollen ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että kantaja, joka on järjestänyt useita erilaisia koulutusohjelmia, joihin osallistui useita ohjaajia, ei ollut osoittanut, että sen toimittamat asiakirjat liittyisivät ensimmäiseen hankkeeseen kuuluvaan ohjelmaan, [5] eikä komissio ole tehnyt tällaista virhettä myöskään kieltäytyessään tämän johdosta ottamasta huomioon kaikkia tätä varten esitettyjä menoja".

41. Valittaja vetoaa useaan kertaan siihen, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin väittää, sen esittämät asiakirjat eivät jätä vähäisintäkään epäilystä siitä, etteikö kyseisiä tunteja olisi todellisuudessa pidetty.

42. On joka tapauksessa todettava, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt epäilyksiä, se ei ole todennut, että riidanalaisia tunteja ei olisi pidetty. Valitusperuste on siis hylättävä siltä osin kuin siinä katsotaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehneen tällaisen toteamuksen.

43. Valittaja pyrkii perusteillaan myös siihen, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmä, jonka mukaan komissio saattoi perustellusti arvioida, että asiassa ei ollut näytetty toteen, että esitetyt asiakirjat todellisuudessa koskivat yhteisön tuen kohteena olleita tunteja, oli virheellinen.

44. Edellä 37 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole valitusta käsitellessään kyseenalaistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemää tosiseikastoa koskevaa tarkastelua, ellei määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta.

45. Valittaja ei ole tässä tapauksessa kuitenkaan näyttänyt toteen, että kyseisistä asiakirjoista ilmenisi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt tosiseikaston ilmeisen virheellisesti. Valittaja tyytyy vain kiistämään sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmän paikkansapitävyyden, joka on tehty vaatimuksen tueksi esitettyjen asiakirjojen tutkimisen perusteella.

46. Valitusperusteella asetetaan siis kyseenalaiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikastoa koskeva tarkastelu, joten se on tästä syystä jätettävä tutkimatta.

47. Tästä seuraa, että valittajan toinen valitusperuste on hylättävä.

5 — Asiaan T-181/96 liittyvässä 172 kohdassa viitataan luonnollisesti toiseen hankkeeseen.

Perustelujen epäjohdonmukaisuutta ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskeva valitusperuste

48. Valittaja vetoaa aluksi siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt epäjohdonmukaisesti kyseenalaistaessaan sen, onko koulutusohjelmat todellisuudessa toteutettu, vaikka se on todennut, että komissio on pitänyt tiettyjä samoihin tunteihin liittyviä muita kuin opetushenkilökunnan palkkioita koskevia menoja hyväksyttävinä.

49. Tähän on riittävää vastata, että kuten edellä on esitetty, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole todennut, että kyseisiä koulutusohjelmia ei olisi toteutettu. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole toiminut millään tavoin epäjohdonmukaisesti, kun se on hyväksynyt sen, että komissio on pitänyt tiettyjä näihin tunteihin liittyviä menoja hyväksyttävinä.

50. Valittaja esittää lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut suhteellisuusperiaatetta arvioidessaan, että komissio on voinut perustellusti katsoa, että opetushenkilökunnan palkkioihin liittyviä menoja ja niiltä kannettavaa arvonlisäveroa ei voitu hyväksyä miltään osin, pelkästään sillä perusteella, että valittaja on tehnyt sääntöjenvastaisuuksia esittäessään tuen loppuosan maksupyynnön.

51. Komissio korostaa voimakkaasti hyväksyvänsä sen, että kyseiset koulutusohjelmat on todellisuudessa toteutettu. On siis oletettava, että opettajia on otettu palvelukseen ja heille on maksettu siitä palkkaa. On kuitenkin pääteltävä, että komissio ei pyri kiistämään sitä, että tästä on aiheutunut menoja, vaan että se katsoo, että koska kyseisten menojen määrästä ei ole esitetty niihin liittyviä tositteita, kyseisiä menoja ei voida pitää miltään osin hyväksyttävinä.

52. Tällainen näkemys on suhteellisuusperiaatteen vastainen. Sen mukaan ei ole sallittua, että tiettyyn erään liittyviä menoja ei hyväksytä miltään osin, kun ei ole kiistetty sitä, että kyseisestä erästä on aiheutunut menoja.

53. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on itse todennut samankaltaisessa asiassa, sellaiset komission tekemät pienennykset ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia, jotka "liittyvät suoraan todettuihin sääntöjenvastaisuuksiin ja joiden tarkoituksena on estää ainoastaan lainvastaisten tai tarpeettomien kulujen korvaaminen". [6]

54. Komissio ei tässä tapauksessa kuitenkaan vetoa siihen, että tietyt menot olisivat lainvastaisia tai tarpeettomia, vaan yksinomaan siihen, että niiden määrästä ei ole esitetty todisteita. Vaikka on hyväksyttävää katsoa, että siitä, että edunsaaja on

6 — Asia T-142/97, Branco v. komissio, tuomio 15.9.1998 (Kok. 1998, s. II-3567).

osoittanut huolimattomuutta jättämällä esittämättä riittäviä todisteita, on määrättävä seuraamus, seuraamus on ilmeisen liiallinen, mikäli se johtaa tuensaajan kannalta samaan tulokseen kuin se, että se ei olisi lainkaan toteuttanut kyseiseen erään liittyviä hankkeita.

55. Se, että hyväksymisen epääminen kaikilta riidanalaisilta menoilta on suhteetonta, on erityisen ilmeistä sen vuoksi, että komissio olisi kyennyt määräämään tuensaajalle tiettyjä seuraamuksia siitä, että se ei kyennyt esittämään riittäviä todisteita, ja välttämään aiheettomien summien maksamisen, vaikka se olisi menetellyt tuensaajan intressien kannalta vähemmän epäedullisella tavalla.

56. Se olisi esimerkiksi voinut laskea kiinteämääräisen summan kohdistettavaksi opetushenkilökunnan palkkioihin ja vastaavasti niihin liittyvään arvonlisäveroon.

57. Katson siis ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen menetelleen suhteellisuusperiaatteen vaatimusten vastaisesti todetessaan, että komissio ei ollut ylittänyt harkintavaltaansa evätessään vaaditun summan kokonaisuudessaan opetushenkilökunnalle maksettujen palkkioiden (alakohta 14.3.1.a) ja niihin liittyvän arvonlisäveron (alakohta 14.3.13) osalta. Valituksenalainen tuomio on näin ollen kumottava tältä osin.

58. Koska yhteisöjen tuomioistuimella on tiedossaan kaikki aineellisen ongelman ratkaisemiseksi tarvittavat seikat, ehdotan, että se kumoaa kanteiden T-180/96 ja T-181/96 kohteena olevat komission päätökset siltä osin kuin niissä on katsottu, että edellä mainittuja summia ei voida hyväksyä miltään osin. Edellä esitetyn perusteella näin on väistämättä meneteltävä.

59. Edellä esitetystä seuraa niin ikään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu on kumottava asiaan T-181/96 liittyvien oikeudenkäyntikulujen osalta. Valittaja on näet velvoitettu korvaamaan kyseiseen oikeudenkäyntiin liittyvät oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan. Koska yksi sen perusteista on kuitenkin hyväksytty muutoksenhaun yhteydessä, oikeudenkäyntikulut on jaettava. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo hyväksynyt tämän ratkaisun asian T-180/96 osalta, sitä ei ole mielestäni tarpeen muuttaa, koska molemmat asianosaiset ovat hävinneet asian osittain. Muutoksenhausta aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen osalta ehdotan myös kulujen jakamista, koska valittaja on hävinnyt asian tärkeimpien vaatimustensa osalta.

## Ratkaisuehdotus

60. Edellä esitetyistä syistä ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-180/96 ja T-181/96, Mediocurso vastaan komissio, 15.9.1998 antaman tuomion siltä osin kuin siinä on todettu, että komissio on menetellyt perustellusti katsoessaan, että opetushenkilökunnalle maksettujen palkkioiden (alakohta 14.3.1.a) ja niihin liittyvän arvonveron määrän (alakohta 14.3.13) perusteella vaadittua summaa ei voitu miltään osin hyväksyä;

— kumoaa kyseisen tuomion tuomiolauselman 5 kohdan ja määrää, että kumpikin asianosainen vastaa omista kuluistaan asian T-181/96 osalta;

— hylkää valituksen muilta osin;

— kumoaa 22 päivänä maaliskuuta 1987 tehdyllä päätöksellä K(89) 0570 myönnetyn tuen pienentämisestä 14 päivänä elokuuta 1996 tehdyn komission päätöksen K(96) 1185 ja 22 päivänä maaliskuuta 1989 tehdyllä päätöksellä K(89) 0570 myönnetyn tuen pienentämisestä 14 päivänä elokuuta 1996 tehdyn komission päätöksen K(89) 1186 siltä osin kuin niissä katsotaan, että opetushenkilökunnalle maksettujen palkkioiden (alakohta 14.3.1.a) ja niihin liittyvän arvonveron määrän (alakohta 14.3.13) perusteella vaadittua summaa ei voitu miltään osin hyväksyä;

— määrää, että kumpikin asianosainen vastaa omista kuluistaan muutoksenhaun osalta.